

చాలాకాలం క్రితం-అనగా, అనగనగా రోజుల్లో,
 తలదాచుకోను వైమిద చూరు,
 మొలదాచుకోను బట్టా, ఆకలి దాచు
 కోను పట్టెడన్నం, అది తినడానికి
 పుట్టెడకలి ఉన్న ప్రతి వాడూ
 కోయిగానూ నిశ్చింతగానూ ఉన్న
 రోజుల్లో—

ఆశనిబట్టిగాక, శక్తినిబట్టి గడిచి
 చాలని చూసిన రోజుల్లో—

తెల్లనివన్నీ పాలూ, నల్లనివన్నీ
 నీళ్లూ అని మంచికేతప్ప వంచనకై
 ఎవరూ చెప్పని రోజుల్లో—

తెల్లనివన్నీ పాలనీ, నల్లనివన్నీ
 నీళ్లనీ నమ్మిచెకని రోజుల్లో—

ఒక గ్రామంలో రతి మనమధు...
 ంటి భార్యభర్త లిద్దరు చిలకా
 గోరింకలల్లె అన్యోన్యంగా ఎవటి
 వాళ్ళకి కన్నులపండువగా వుండే

వారు; తారికి కన్నులపండువగా
 చక్కవనాల చుక్క—అవ రంజ
 భాము-ఒక్కగా నొక్క కూతురు.
 ఆ ముగ్గునికి ఒకరంటే ఒకరికి
 వల్లమాలిన ప్రేమా, అనురాగ
 మూనూ—తాహతుకి మించిన

ఆశల్ని ఊహ కందించుకుండా,
 పున్నదే పదివేలనీ, అది చాలనీ
 భావించి, వరస్వరం పున్న అను
 రాగమూ, ఆపేక్ష అనే శరగని ఆస్తి
 గలవారై వాళ్లు నిండుగా కాలం
 వెళ్ళబుచ్చేవారు..

ఇలా వుండగా ఓ రోజున ఆ గేస్తు,
 పనిమీద పట్నానికి వెళ్ళవలసిన
 అవసరం వచ్చింది. ఆ రోజుల్లో
 పట్నం ప్రయాణమంటే ఈ రోజులా
 ఓ రోజులో అయేదికాదు. ప్రయా
 ణానికి బోలెడు నన్నాహం వుండేది.
 కొన్నిరోజులే అయినా, ధర్తకి
 దూరంగా వుండల్సివస్తుండన్న
 ఆలోచన రాగానే భార్యకు ఒట్లు
 ఘులుమంది. కళ్ళనీళ్లు నిండాయి.
 ఇల్లాలి కన్నీరు వైమిది బట్టతో
 ఒత్తి బుజ్జగించాడు ధర్త. ఊమాన
 వెళ్ళి ఊమాన రండి అంది ఆధ్వాంగి.

బ్రాత్రగా పెళ్ళి, వేళ తప్పక, మూడోనాటికి తిరిగివస్తానని చేతిలో చెయ్యివేసి ధైర్యం చెప్పాడు భర్త. ధైర్యంగావుంటే పట్టునించి చక్కని బహుమతి తెస్తానన్నాడు. తడికళ్లతో నవ్విక భార్య ముఖం మళ్లీ ఓమారు చూచి, కూతుర్ని ముద్దాడి, జయలు చేరాడు.

పట్టులో వని చక్క పెట్టుకున్నాక నాలుగు ఏడులూ తిరిగి చూశాడు. పెద్దపెద్ద భవంతుల్ని, దుకాణాల్ని, జనాన్ని చూసి విస్తుపోయాడు. ఇవన్నీ తను ఇంటి కళ్లక నర్తిస్తూంటే తన భార్య విశాలమైన కళ్లు ఇంకా ఎంత పెద్దవవుతాయో ఆలోచించుకుంటూ శ్రమ లేకుండా ఇల్లు చేరాడు.

అతను వస్తానన్న రోజువ ఆయిల్లాలు భర్త కిష్టమైన వంటా పిండివంటాచేసి, అతనికి ప్రీతి పాత్రమైన చీర సింగారించుకుని, ముద్దుల కూతుర్ని ముస్తాబుచేసి, మాలత్యీలాగుమ్మంలో నుంచుంది. బుజాన పెద్దమూటతో వస్తున్న భర్త కంటి కానగానే ఆమెముఖం డీపలా వెలిగింది. తండ్రిని, తండ్రి తెచ్చిన బొమ్మల్ని చూసుకుని కూతురు నంతోవంతో ఉప్పొంగి పోయింది.

పట్టుం వికేపాలన్నీ చెప్పాక అతను ఓ చిన్నకర్ర పెట్టెతీసి భార్యకిస్తూ "ఇదుగోఅమ్మిని బహుమతి. నీలంత చక్కనిదీని. అద్దంఅంటారు" అన్నాడు.

ఆమె పెట్టె తెరిచి చూసింది. దానిలో చడనుగా నున్నగా గుండ్రంగా వున్న దుక్కలాటి శేకు వంటి వస్తువుంది. అందుమీద ఓ వంక వంకీపువ్వుల సగిషీ చెక్కవుంది. ఈ వంక నున్నగా, అండు

కథలాటి కథ

మా బాబాయి చాలా హాస్యగాడు. ఆయనకు పాటలంటే మహాపిచ్చి. ఎంతసేపూ నాన్న గారి ఫిజీలు దగ్గర పెట్టుకుని వచ్చి రాని సంగీత సాధనచేస్తూ ఉండేవాడు. అన్నానికి పిలిచినారాడు. నీభృపోనుకోడు. వేళకే వేచి చూసుకోడు.

ఒకరోజున రాత్రి వది అవుతోంది. బాబాయి వరంజలో ఫిజీలు పెట్టుకుని 'రఘుకులలీలక' అని వదో పాట సాధనచేస్తున్నాడు. మా బాబాయికి వద్దని మిదేభ్యంటాయిఅంటే - పాపం చిన్నప్పటినుంచీ సంగీతం పిచ్చి. ఆ పిచ్చికొద్దీ ఇలా వాయిస్తుండే సరికి నాన్నకు భలే కోపం వచ్చింది. ఆ కోపంతోనే పెళ్ళి

మా బాబాయి పిలక గట్టిగా వట్టుకుని 'లే, ముందు ఇక్కడినించి, విధవమోతా నువ్వును చెవికింద' అని నాన్న గడమాయిండాడు. (మా బాబాయికి తలనిండా కురువులు లేస్తే గుండు చేయించుకుని పిలకకూడా పెట్టుకున్నాడు రెండీ.) అప్పటికీ బాబాయికి లేవబుద్ధిపుట్టలేదు. ఇటు బుర్ర మంటుకుతోంది. ఆ పాడేపాట ఆవకుండానే, "రఘుకులలీలక పిలే వదలర పిలక" అని పాడటం మొదలు పెట్టాడు బాబాయి. ఆ పాటకు మా అందరితోపాటు నాన్న కూడా నవ్వు వచ్చింది. 'మొండిఘటం' అని నాన్న చక్కాపోయారు. ఇదీకథ - కథలాటికథ.

వి.సదానందం.

లోకి తొంగిచూస్తున్న ఇల్లాలి చెంపల్లా తేటగా, కాంతివంతంగా మెరిసిపోతోంది. దాన్నీ దాని అందాన్నీ చూసి ఆమె మురిసిపోయింది. అందులోక తొంగిచూసేవరకూ ఆమెకనులు సంభ్రమాశ్చర్యాలతో వెలిగాయి. ఆ అద్దం లోంచి వదారువన్నెల వైడిబొమ్మముద్దులగుమ్మ తననిచూసి నవ్వింది. "ఎవరో ఈ చిన్నది" అన్నట్లు ఓరకంట భర్తవంక చూసి అంతలోనే తిరిగి అద్దంలోకి తొంగిచూసి పొంగిపోతున్న ఇల్లాలిని చూసుకొని హరింత ఉప్పొంగి పోయాడు భర్త.

"ఏం కనబడుతోంది జేవిటి?" అన్నాడు విలాసంగా నవ్వుతూ. "పైతో చక్కటి అవిడ నావేపే"

చూస్తోంది. నాతో ఏదో మాట్లాడుతున్నట్లు పెదిమలు కనులుతున్నాయి. నవ్వుతోంది. అలే! సరిగానేను కట్టుకున్న చీరలాటిదే కట్టుకుంది న్నండీ. ఇదిగో ఓ మారు మీరు చూడండి' అంటూ అందివ్వబోయింది.

'అందమైన పెరి మొహమా! అందులో నీకు కనిపించేది నీ మొహమేనే. పట్టులో తా మేలావుంటారో చూసుకోడానికి ప్రతివారికీ ఈలాటి అద్దం వుంటుంది. మనవల్లెటూల్లోనే ఇంతవరకూ ఈ అద్దం అంటే ఏమిటో ఎరగరు' అన్నాడు. భర్త తెచ్చిన కానుకకి భార్య ఎంతగానో సంతోషించింది. మొదటి రోజుల్లో వుండున్నది, ఉలికిపడి ఆ

★ స్నేహితులు ★

రామాపురమనుగ్రామంలో

రామయ శివయ్యయనువారు చిన్ననాటినుంచోక బళ్లో- చదువుకున్న ప్రിയ స్నేహితులు

కాని ఇద్దరికీ మితములలో లేని పోని తగునొచ్చింది. శివయ్య శివుడే గొప్పంటే రామయ రాముడే గొప్పనను.

అన్ని పనులలో మిత్రులు ఇద్దరు అనుకూలంగా వుంటున్నా- మితముదగ్గరే వచ్చేస్తే వతము తగాదా ఇద్దరికీ.

కొద్దిరోజులకు ఆ పూర్ణో పెద్దఅలయం వెలసింది! శివయ్య ఆ గుడికట్టింపి శివునికచ్చె పదియకరాలు

రామయకూడా ఆ గుడి ప్రక్కనే రామాలయాన్ని కట్టించాలని తలపోసెనుమది; కలలేకనెను. కలిసిరాక మందిరమే కట్టెను.

ఒకరోజున శివభక్తుల గూడి శివయ్య ఆలయమంటపముల్లో రామయ భజననువినికుండా-శివ నామమువలుకగ మొదలిడెను.

“కైలాసేశువు ఎద్దుమూపువై, వైకుంఠేశువు పక్షింద్రమువై-, సంచేశారను వల్లవు లందుకు ఇద్దరుభక్తులు పాడసాగిరి:”

తదుపరి ఇద్దరు స్నేహితులూ తమతమ భేదములను మరచి శివకేశవులను పూజిస్తూ శివరామయ్యగ కీర్తి గడించిరి!

కొంతనేటికి కాలముజోరై అంతాచరణం అనకుండానే కొందరు అదీ, అంత్యం అంటూ హుందాగా కొనసాగెను భజన!

అల్లాశ్రీరామభక్తులూ ఉల్లాసంగా భజనచేయగా రెండుజట్టులూ పాడేపాటలూ ‘ఎద్దు’ ‘పక్షి’ మిగిలాయి!

ఇద్దరు ఈగతి పోటీపడతూ పెద్దగ భజనను చేస్తూవుంటే విన్నవారు ఇది తగువేమోనని తిన్నగ అందగుచేరి రక్కడికి.

ఇంతలోన ఆగుంపుకు చీల్చుకు వింతగొల్ప నొక స్వాములవారు వచ్చి అందరికీ ప్రత్యక్షమై— ఇచ్చిరి చక్కని ఉపన్యాసమును:

“అయ్యాశివునూ, సీతారాముడు నయ్యము నెరపుదురే కానీ- కయ్యమ్మాడరు మీలాగా చెయ్యరు ఒకరికి ఒకరెగ్గూ!

వారికీలేని ఈ భేదాలను ఊరిక మీరే కల్పించుకొని వైరంపూనుట తగునా బాబూ వారూ, ఏరూ ఒకటే” ననెను.

అంతట శివయ్య, రామయ్య శాంతముతో శ్రీ స్వాములవారికి సాష్టాంగంగా వడ్డారూ- నేస్తం చక్కగ నెరవారూ.

చేస్తున్నవని అట్టే వదలిపెట్టి, పెట్టె తెరచి అద్దంలో తనను చూసుకుని నవ్వేది. అలా నవ్వుకుంటూ అద్దంలో చూసుకుంటూంటే ఎంతో హాయిగా వుండేది. కాని కొద్దిరోజుల తరువాత ఇలా రోజూ తనని చూసుకుంటూ కులకడం ఏమంత బాగా లేదనిపించింది. వెంటనే ఆ అద్దం పెట్టెలో పెట్టి, మూతవేసి, కావడి పెట్టెలో బట్టల అడుగున దాచివేసింది.

ఇలా కులాసాగా కొన్నాళ్ళలోనే కొన్నేళ్ళు గడిచిపోయాయి. వారి కుమార్తె పెరిగి పెద్దదయింది. ఆ యింటి పలికలిద్దరికీ వయసు వాటారి చిరుచీకట్లు కమ్మనచ్చాయనిపించేవరకూ, చిదిమి దీపం పెట్టి నట్లు వారి కుమార్తె మరింత అందగించి ఆ యింటికి కొత్తదీపమై కాంతులతో నింపివేసింది. చక్కదనంలో నైతేనేమి, తీరూ, సారూ, ఆ ఒద్దికా, ఆ వదనంలో నైతేనేమి, అన్నిటూ ఆ బాల ముమ్మూర్తులూ తనను కన్న తల్లినే పోలి అద్దంలో ప్రతిబింబంలా వుండటంతో తల్లికి అద్దంమీద శ్రద్ధ పూర్తిగా నిండుకుని అమ్మాయినే చూసుకు పొంగిపోతూవచ్చింది. తలితండ్రులంటే ఆ పిల్లకి అమితమైనభయభక్తులుండేవి. ఆ గ్రామంలో పిల్లా పెద్దలందరికీ ఆమె అంటే ఇష్టమే.

అద్దం తీసి దానిలో పిల్లకి తన చక్కదనం చూపిద్దామని తల్లి ఎన్నోసార్లు ముచ్చటపడింది. కానీ ఆ అద్దం తన వయసులో పనికి ఎలా అడ్డొచ్చేదో గుర్తొచ్చేది. తన చక్కదనం తెలియగానే అమ్మాయికి గర్వం రావచ్చునని భయంవేసి ఆ ప్రయత్నం మానుకునేది.

అద్దాన్నిమాత్రం, ఆ రోజు

దాచిన చోటులోంచి తరువాత ఎవరూ కదవలేడు.

కొన్నాళ్లకి తల్లికి జబ్బు చేసింది. రానాటికీ ఆమె చిక్కిపోసాగింది. ఆఖరిలో జలు దగ్గరికొచ్చాయని తెలుసుకుంది. తనలో భాగం అనుకొంటూన్న భర్తనూ కూతుర్ని వదిలి వెళ్ళిపోవాలన్న విషయం గుర్తుకురాగానే ఆవిడ గుండె చెగవైపోయింది.

ఆ దూఃఖం పిల్లకి ఎరుకవడితే బెంగవడుతుందని తనలోనే అణచి పెట్టుకుంది. ఆ తల్లికి మనసులో ఇంకో బెంగకూడా వట్టుకుంది. తన అనుపాఠ్యాలలో ఇంతవరకూ జాగ్రత్తగా వెనుకూతువచ్చిన కూశురి బుద్ధులు తను లేకపోతే పెడదారిని వడతాదేమోనని దిగులు వట్టుకుంది. చాలా ఆలోచించి ఓ నిర్ణయాని కొచ్చింది. కావడిపెట్టెలోంచి అద్దంపున్న వెట్టెతీసి కూశురి చేతిలో పెట్టింది.

“తల్లి, ఇహ నే నాళ్ళే కాలం వుండని జేలుసుకదా. నేను పోయినా కూడా నువ్వు ఇన్నాళ్లకి మల్లనే వినయం వండనం కలదానివై వుండాలి. భయభక్తులతో మనులు కోవాలి నా ఆఖరి కోరికగా ఒక్కమాట నా చేతిలో చెయ్యి నేసి ఒక్కమాట ఇయ్యి. ప్రతిరోజూ వునయం నువ్వు లేదినపుడు రాత్రి వడుకోబోయేముందు ఈ అద్దం లోకి చూడు. దానిలో మీ అమ్మ కనిపిస్తుంది. ఎల్లప్పుడూ నీ దగ్గరే, నిన్ను కనిపెట్టివుంటుంది. ఎల్లప్పుడూ నువ్వు బుద్ధిమంతురాలిగా వుంటావు. నువ్వు ఏమిచేసినా అద్దంలో అమ్మకి చెప్పాలి సుమా! నాకోసం బెంగ

చప్పున చెప్పుకోండి

- (1) రామాయణం తెలుగులో వ్రాసిన కవయిత్రి.
- (2) భారతంలో సంజయుడిలా రామాయణంలో వ్రాసిద్ధుడైన రాయబారి.
- (3) మలబార్ లో ‘కాలడి’ అనే గ్రామంఉంది. దాని ప్రత్యేకత ఏమిటి?
- (4) ఆంధ్రుని మొట్టమొదటి రాజధాని.
- (5) రాంట్ బన్;—ఈయన ప్రపంచానికి ఒక గొప్ప ఉపకారం చేశాడు.

(జవాబులు 64-వ పేజీలో)

పెట్టుకోకు, నేను ఇక్కడేవుంటాను” అని చెప్పింది.

ఆ రోజు రాత్రి ఆమె ప్రాణం విడిచింది. ఆ రాతంతా ఆ పిల్ల వచ్చివచ్చి సామ్యుసీలి నిద్రపోయింది. ఉదయం లేవగానే కన్నీటిచాగులతో వున్న తన మొహా తల్లికి చూపడం ఇష్టంలేక, శుభంగా మొహం కడుక్కుని నడుట తిలకం దిద్దుకుని, దూఃఖం అణచుకుని, వెట్టెతీసి, తెచ్చి పెట్టకున్న నవ్వుతో అద్దంలోకి చూసింది. విచిత్రం! అందులో అమ్మ నవ్వుకూ తనవంక ప్రేమతో చూస్తోంది. జబ్బుతో చిక్కిపోయిన అమ్మకాదు. చిన్నప్పుడు తనని ఒళ్ళో కూర్చోబెట్టుకుని కథలు చెప్పిన అందాల బామ్మ. వేటనే ఆ అమ్మాయికి విచారం వటా పంచలైపోయింది. చెప్పలేని ధైర్యం, అమ్మ తనదగ్గరే వుండన్న తృప్తి, నంతోవంతో ఒడంబడింపండి పోయింది. అద్దం మళ్ళీ కర్రపెట్టెలో వెట్టి మూసివేసింది.

తనుచేసిన ప్రతిపనీ, ఆడిన ప్రతి మాటా వచ్చిన ప్రతి ఆలోచనా గుర్తించుకుని ప్రతిఉదయమూ, ప్రతి

రాత్రి అద్దంలో అమ్మకు చెప్పేది. మంచిచని చేసినపుడు ఆవిషయం తన తల్లితో, నంతోవంతో, వివరిస్తూ వుంటే అద్దంలోని అమ్మ తిరిగి తన నేపుచూసి గర్వంగా నవ్వుతూ వెది మలు కదుపుచూంటే ఆ మృతం ఆరోజూ అలమ్మాయికి పెద్దపండగలా వుండేది. వదైనా తప్పి చేసినపుడు దిగులుగా ఆనంగతి చెబుచూంటే అమ్మకూడా తన నేపు విచారంగా చూసి, ఏదో అన్నట్లుండేది అది చూసి. అమ్మకీ తన పని నచ్చలేదని తెలిసి ఆ అమ్మాయి సిగ్గుతో తలవంచుకునేది. అమ్మకూడా విచారంగా తలవంచుకోడం చూసి— బాధతో విలవిలలాడిపోయేది.

ఇలాగ ప్రతిరోజూ పొద్దున్నా రాత్రి అద్దంలో చూసి మాట్లాడుతూన్న కూతుర్ని తండ్రి ఏమిటి ‘నీలో నువ్వలా మాట్లాడుకుంటున్నావు’ అనడిగాడు

“రోజూ మాలమ్మతో మాట్లాడడానికి అద్దంలో చూస్తున్నానానా” అంది అమ్మాయి.

(64-వ పేజీ చూడండి)

ఆంధ్రపత్రిక గజ్జనుడికట్టు

ఆధారాలు

అర్థం

8. కంచుకో చికినట్టు కనిపిస్తుందిగాని, ఎటు తిప్పినా తొడుక్కునేదే.
9. నమలి ఇంటిముందు పేదనీళ్లు కలటం.
7. కృష్ణుడు రాధతో ఒక్కరి మాటలొడివ ఉద్యానవనం.
8. సదిగు వు త్తరం చూస్తూ తాళం వేయవచ్చు.
9. దుని రంప వాసణలో పాతబడి!
10. ఎటుతిప్పి కొట్టివా ఎగిరడి
12. తికమక లె న చిలక.
14. ఎటుతిప్పివా కనాయివాడే.
16. నా కేతిపతి కిరీటంలో పువ్వు
18. రెండుగోడలు కలిసేవోట పక్షి(కం మెకనుంది.
19. మడతపడి చెల్లాచెదరెంది.
20. పద్మలతాణం ఒక సంఖ్యమైన ఆధారపడి ఉంది.

8-వ నుడిగట్టుకు జవాబులు

			క	ల	త			
4	మ		5	వి	య	ము		6
	7	న	ల				9	రం
10	బొ	తి	త	ము		11	వి	గు
	12	బొ						13
14	రా	మా	య	బొ		16	త్రి	ని
		17	స	తి		18	మా	హి
			21	మై	22	న	23	త్రి
			24	మై	25	న	26	త్రి

21. అండుచేత ఎటుచూసినా ఒకలే.
28. చినుము. ఉండడంలో మంచిది.

నిలువు

1. పంకజం ఎంత అందమైనదివా చుట్టూ ఇది ఉంటుంది
2. దలైలాహులో నుందరి
3. బ్రాహ్మణ! ఎటుచూసినా కళ్లలో నచ్చుకోగలడు.
4. కొటచుట్టూ ఎటుచూసినా ఉంటుంది
5. పద్యాలు రాసేవాళ్లు మక్తా పుచ్చుకోవడం.
6. ఇళ్ళలో ఉండి అద్దె కర్లింపని పక్షి

	1			2		
	3		4		5	6
7			8			9
	10	11			12	13
	14		15		16	17
18			19			20
	21	22			23	24

11. చలికాలంలో ఎప్పటికలె బయటకు వచ్చేది.
18. చిన్న కేగాని పులి
14. అలెవా ఇలెవా కళ్ళకు కలిగేది
15. పోకడ కనిపించనందుకు ప్రయత్నం తప్పదు.
16. కాంతిని కేతనములో ఉన్న కవి
17. గిన్నెలు పంకిలముకొగా కడుగవలసి వది.
22. మాట
28. మొదటగా ఉంటే చెబ్బ

చదరంగం

- 14 వ నెమనెక్కు సరిష్కారం
1. రా—వ 4, రా—మ 4;
 2. ఏ × బ.

చప్పున చెప్పుకోండి

43-వ పేజీలో ప్రశ్నలకు జవాబులు

1. కుమ్మరి మొల్ల.
2. అంగదాడు
3. శంకరాచార్యుని జన్మస్థలం.
4. శ్రీకాకుళం.
5. ఎక్కడే యంత్రం కనుగొన్నాడు.

అమ్మ బొమ్మ

(43-వ పేజీ తరువాయి)
అదే తన తల్లి తుడికోర్కె అని చెప్పింది.

గిల్లి అంటే తన కూతురికున్న అభిమానాన్ని చూసి తండ్రి కళ్ళలో నీళ్ళు నిండాయి. వాత్సల్యంతో ప్రేమతో కూతుర్ని కొకరించుకుని 'నా బంగారుగిల్లి' అని తల నిమిరాడు. అద్దంనంగతి మాత్రం చెప్పలేదు. మరి కొన్నాళ్ళ తరువాత అనలు నంగతి తెలియగానే ఆ అమ్మాయి ఇదివరకెన్నడూ నవ్వనంత అందంగా తృప్తిగా నవ్వి, 'మా అమ్మ ఎప్పుడూ నాతోనేవుంది. కానీ ఆలాగ రోజూ అద్దంలో ఆ ముఖం చూడకుండా వున్నట్లయితే అవిడకి నేనంటే ఎంత

ప్రేమో మ రి చి పో యి వుం కి దాన్నే మో' అంది. ★
(జపనీస్ కథ ఆధారంగా)

తండ్రి కొడుకుతో: ఏ రా బానీ ఎందుకేడుస్తావ్. కానీ పారేసుకుంటే మల్లీ యింకో కానీ యిచ్చానుగా—
కొడుకు: (ఏడుపుమాని) 'అది పోకుండా ఉంటే మొత్తం రెండుకాన్లు అయ్యేవి గదా అని.'